

HRVATSKI SABOR

3314

Na temelju članka 88. Ustava Republike Hrvatske, donosim

ODLUKU

O PROGLAŠENJU ZAKONA O ZAŠTITI OD NASILJA U OBITELJI

Proglašavam Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji, koji je Hrvatski sabor donio na sjednici 30. listopada 2009. godine.

Klasa: 011-01/09-01/190
Urbroj: 71-05-03/1-09-2
Zagreb, 6. studenoga 2009.

Predsjednik
Republike Hrvatske
Stjepan Mesić, v. r.

ZAKON

O ZAŠTITI OD NASILJA U OBITELJI

I. OSNOVNE ODREDBE

Članak 1.

(1) Ovim se Zakonom propisuje što je nasilje u obitelji, osobe koje se smatraju članovima obitelji u smislu ovoga Zakona, te vrste i svrha prekršajnopравnih sankcija za počinjenje nasilja u obitelji.

(2) Svrha je ovoga Zakona prevencija, sankcioniranje i suzbijanje svih vrsta nasilja u obitelji, primjenom odgovarajućih mjera prema počinitelju, te ublažavanje posljedica već počinjenog nasilja pružanjem zaštite i pomoći žrtvi nasilja.

(3) Riječi i pojmovni sklopovi koji imaju rodno značenje bez obzira jesu li u Zakonu korišteni u muškom ili ženskom rodu odnose se jednako na muški i ženski rod.

Članak 2.

U svim postupcima vezanim za nasilje u obitelji prema ovom Zakonu primjenjuju se odredbe Prekršajnog zakona, Zakona o kaznenom postupku i Zakona o sudovima za mladež, ako ovim Zakonom nije drugačije propisano.

Članak 3.

(1) U smislu ovoga Zakona obitelj čine:

- žena i muškarac u braku, njihova zajednička djeca te djeca svakog od njih,
- žena i muškarac u izvanbračnoj zajednici, djeca svakog od njih i njihova zajednička djeca,
- srodnici po krvi u ravnoj lozi bez ograničenja,
- srodnici po krvi u pobočnoj lozi zaključno s trećim stupnjem,
- srodnici po tazbini zaključno s drugim stupnjem u bračnoj i izvanbračnoj zajednici,
- osobe koje imaju zajedničku djecu,
- skrbnik i štíćenik,
- udomitelj, korisnik smještaja u udomiteljskoj obitelji i članovi njihovih obitelji dok takav odnos traje.

(2) U smislu ovoga Zakona obitelj čine i žena i muškarac koji su živjeli zajedno u bračnoj ili izvanbračnoj zajednici, djeca svakog od njih i njihova zajednička djeca, ukoliko su nakon prekida bračne ili izvanbračne zajednice povod sukoba bili bivši bračni ili izvanbračni odnosi.

Članak 4.

Nasilje u obitelji je svaki oblik tjelesnog, psihičkog, spolnog ili ekonomskog nasilja, a osobito:

- tjelesno nasilje, odnosno primjena fizičke sile bez obzira je li nastupila tjelesna ozljeda ili nije,
- tjelesno kažnjavanje i drugi načini ponižavajućeg postupanja prema djeci u odgojne svrhe,
- psihičko nasilje, odnosno primjena psihičke prisile koja je prouzročila osjećaj straha, ugroženosti, uznemirenosti ili povrede dostojanstva, verbalno nasilje, verbalni napadi, vrijeđanje, psovanje, nazivanje pogrđnim imenima ili na drugi način grubo verbalno uznemiravanje, uhođenje ili uznemiravanje preko svih sredstava za komuniciranje ili preko elektroničkih i tiskanih medija ili na drugi način ili komuniciranja s trećim osobama, protupravna izolacija ili ugrožavanje slobode kretanja (u daljnjem tekstu: uhođenje i uznemiravanje),
- spolno nasilje, odnosno spolno uznemiravanje,
- ekonomsko nasilje pod kojim se podrazumijeva oštećenje ili uništenje osobne i zajedničke imovine ili zabrana ili onemogućavanje korištenja osobne i zajedničke imovine ili pokušaj da se to učini te oduzimanje prava ili zabrana raspolaganja osobnim prihodima ili imovinom stečenom osobnim radom ili nasljeđivanjem, onemogućavanje zapošljavanja ili rada, prisiljavanje na ekonomsku ovisnost, uskraćivanje sredstava za održavanje zajedničkog kućanstva i skrb o djeci ili drugim uzdržavanim članovima zajedničkog kućanstva.

Članak 5.

- (1) Sva nadležna tijela koja poduzimaju radnje vezane za nasilje u obitelji postupat će hitno.
- (2) Svi postupci pokrenuti po ovom Zakonu su hitni.

Članak 6.

- (1) U svim postupcima vezanim za nasilje u obitelji službe socijalne skrbi i zdravstvene ustanove te druga nadležna tijela dužna su voditi brigu o svim potrebama žrtve i omogućiti joj pristup odgovarajućim službama.
- (2) Počinitelju nasilja službe iz stavka 1. ovoga članka dužne su pružiti odgovarajuću informaciju o svim njegovim pravima.
- (3) U slučajevima pokretanja prekršajnog postupka u kojem se kao žrtva pojavljuje dijete nadležni sud dužan je, bez odgode, o tome obavijestiti ustanove socijalne skrbi radi poduzimanja mjera za zaštitu prava i dobrobiti djeteta.
- (4) Interesi djeteta izloženog nasilju u obitelji prioritetni su u svim postupcima.

Članak 7.

Odredbe ovoga Zakona na odgovarajući se način primjenjuju na osobe koje prema posebnom propisu žive u istospolnoj zajednici.

Članak 8.

Zdravstveni radnici, stručni radnici u djelatnosti socijalne skrbi, obiteljske prevencije i zaštite, odgoja i obrazovanja te stručni radnici zaposleni u vjerskim ustanovama, humanitarnim organizacijama, udrugama civilnog društva u djelokrugu djece i obitelji obvezni su prijaviti policiji ili državnom odvjetništvu počinjenje nasilja u obitelji iz članka 4. ovoga Zakona za koje su saznali u obavljanju svojih poslova.

Članak 9.

Radi zaštite i osiguranja osobe izložene nasilju nadležni sud će izdati nalog policiji da otprati osobu izloženu nasilju u kuću, stan ili drugi stambeni prostor radi uzimanja njezinih osobnih stvari i osobnih stvari drugih osoba koje su s njom napustile navedeni prostor, koje su neophodne za zadovoljenje svakodnevnih potreba.

II. PREKRŠAJNOPRAVNE SANKCIJE

Svrha i vrste prekršajnopравnih sankcija za zaštitu od nasilja u obitelji

Članak 10.

- (1) Svrha propisivanja, izricanja i primjene prekršajnopравnih sankcija je osobita zaštita obitelji i članova obitelji ugroženih i izloženih nasilju, poštivanje pravnog sustava te sprječavanje ponovnog počinjenja nasilja u obitelji primjerenim sankcioniranjem počinitelja prekršaja.

(2) Prekršajnepravne sankcije za zaštitu od nasilja u obitelji su zaštitne mjere, kazna zatvora, novčana kazna i druge prekršajnepravne sankcije propisane Prekršajnim zakonom.

Zaštitne mjere

Članak 11.

(1) Svrha je zaštitnih mjera da se njihovom primjenom spriječi nasilje u obitelji, osigura nužna zaštita zdravlja i sigurnosti osobe koja je izložena nasilju te otklone okolnosti koje pogoduju ili poticajno djeluju na počinjenje novog prekršaja, a primjenjuju se radi otklanjanja ugroženosti osoba izloženih nasilju i drugih članova obitelji.

(2) Sud može nad počiniteljem nasilja u obitelji, osim zaštitnih mjera propisanih Prekršajnim zakonom, primijeniti sljedeće zaštitne mjere:

- obveznog psihosocijalnog tretmana,
- zabrane približavanja žrtvi nasilja u obitelji,
- zabrane uznemiravanja ili uhođenja osobe izložene nasilju,
- udaljenja iz stana, kuće ili nekoga drugoga stambenog prostora,
- obveznog liječenja od ovisnosti,
- oduzimanja predmeta koji je namijenjen ili uporabljen u počinjenju prekršaja.

Zaštitna mjera obveznoga psihosocijalnog tretmana

Članak 12.

(1) Zaštitna mjera obveznoga psihosocijalnog tretmana može se primijeniti prema počinitelju nasilja u obitelji radi otklanjanja nasilničkog ponašanja počinitelja ili ako postoji opasnost da bi počinitelj mogao ponovno počiniti nasilje prema osobama iz članka 3. ovoga Zakona.

(2) Mjera iz stavka 1. ovoga članka može se odrediti u trajanju od najmanje šest mjeseci.

(3) Ministar nadležan za poslove socijalne skrbi provedbenim propisom propisat će način i mjesto provođenja psihosocijalnog tretmana počinitelja nasilja u obitelji.

Zaštitna mjera zabrane približavanja žrtvi nasilja u obitelji

Članak 13.

(1) Zaštitna mjera zabrane približavanja žrtvi nasilja u obitelji može se primijeniti prema počinitelju nasilja u obitelji ako postoji opasnost da bi ponovno mogao počiniti nasilje u obitelji.

(2) U presudi kojom sud primjenjuje mjeru zabrane približavanja žrtvi nasilja u obitelji, sud će odrediti mjesta ili područja te udaljenost ispod koje se počinitelj

ne smije približiti žrtvi nasilja u obitelji.

(3) Mjera iz stavka 1. ovoga članka određuje se u trajanju koje ne može biti kraće od jednog mjeseca niti dulje od dvije godine.

(4) Ministar nadležan za unutarnje poslove provedbenim propisom propisat će postupanje policijskog službenika u izvršenju mjere iz stavka 1. ovoga članka.

Zaštitna mjera zabrane uhođenja ili uznemiravanja osobe izložene nasilju

Članak 14.

(1) Zaštitna mjera zabrane uhođenja ili uznemiravanja osobe izložene nasilju može se primijeniti prema počinitelju nasilja u obitelji koji je nasilje počinio uhođenjem ili uznemiravanjem, a postoji opasnost da bi ponovno mogao uhoditi ili uznemiravati osobe iz članka 3. ovoga Zakona.

(2) Mjera iz stavka 1. ovoga članka određuje se u trajanju koje ne može biti kraće od jednog mjeseca niti dulje od dvije godine.

(3) Ministar nadležan za unutarnje poslove provedbenim propisom propisat će postupanje policijskog službenika u izvršenju mjere iz stavka 1. ovoga članka.

Zaštitna mjera udaljenja iz stana, kuće ili nekoga drugoga stambenog prostora

Članak 15.

(1) Zaštitna mjera udaljenja iz stana, kuće ili nekoga drugoga stambenog prostora može se primijeniti prema počinitelju nasilja u obitelji koji je počinio nasilje prema članu obitelji s kojim živi u stanu, kući ili nekom drugom stambenom prostoru, ako postoji opasnost da bi bez provođenja ove mjere počinitelj mogao ponovno počiniti nasilje.

(2) Osoba kojoj je izrečena mjera iz stavka 1. ovoga članka dužna je odmah napustiti stan, kuću ili neki drugi stambeni prostor uz prisutnost policijskog službenika.

(3) Mjera iz stavka 1. ovoga članka određuje se u trajanju koje ne može biti kraće od jednog mjeseca niti dulje od dvije godine.

(4) Ministar nadležan za unutarnje poslove provedbenim propisom propisat će postupanje policijskog službenika u izvršenju mjere iz stavka 1. ovoga članka.

Zaštitna mjera obveznog liječenja od ovisnosti

Članak 16.

(1) Zaštitna mjera obveznog liječenja od ovisnosti može se primijeniti prema počinitelju nasilja u obitelji koji je nasilje počinio pod djelovanjem ovisnosti od alkohola ili opojnim drogama kad postoji opasnost da će zbog te ovisnosti ponovno počiniti nasilje.

(2) Mjera iz stavka 1. ovoga članka određuje se u trajanju koje ne može biti dulje od jedne godine.

(3) Ministar nadležan za poslove zdravstva donijet će provedbeni propis o načinu provedbe zaštitne mjere.

Zaštitna mjera oduzimanja predmeta

Članak 17.

Zaštitna mjera oduzimanja predmeta primijenit će se kada postoji opasnost da će se određeni predmet ponovno uporabiti za počinjenje nasilja ili radi zaštite opće ili javne sigurnosti.

Primjena zaštitnih mjera

Članak 18.

(1) Zaštitne mjere iz članka 11. ovoga Zakona mogu se primijeniti samostalno i bez izricanja kazne, odnosno druge prekršajne sankcije.

(2) Zaštitne mjere mogu se primijeniti po službenoj dužnosti ili na zahtjev ovlaštenog tužitelja ili na zahtjev osobe izložene nasilju.

Članak 19.

(1) Zaštitne mjere iz članka 11. stavka 2. podstavka 2., 3. i 4. ovoga Zakona mogu se primijeniti prije pokretanja prekršajnog postupka.

(2) Zaštitne mjere iz stavka 1. ovoga članka primijenit će se na prijedlog osobe izložene nasilju ili ovlaštenog tužitelja uz prethodnu suglasnost žrtve radi otklanjanja izravne životne ugroženosti te osobe ili drugih članova obitelji.

(3) Sud će donijeti odluku iz stavka 1. ovoga članka, odmah bez odgode, a najkasnije u roku od dvadeset četiri sata od podnošenja prijedloga.

(4) Odluku iz stavka 3. ovoga članka sud će staviti izvan snage ukoliko predlagatelj iz stavka 2. ovoga članka u roku od osam dana od dana donošenja odluke ne podnese optužni prijedlog.

(5) Sud je dužan upozoriti predlagatelja iz stavka 2. ovoga članka o posljedicama nepodnošenja optužnog prijedloga u smislu stavka 4. ovoga članka.

Prekršajne odredbe

Članak 20.

(1) Sud može počinitelju nasilja u obitelji izreći kaznu zatvora ili novčanu kaznu.

(2) Član obitelji koji počini nasilje iz članka 4. ovoga Zakona kaznit će se za prekršaj novčanom kaznom u iznosu od najmanje 1.000,00 kuna ili kaznom zatvora do 90 dana.

(3) Član obitelji koji ponovi nasilje u obitelji kaznit će se za prekršaj novčanom kaznom u iznosu od najmanje 5.000,00 kuna ili kaznom zatvora u trajanju od najmanje 15 dana.

(4) Punoljetni član obitelji koji u nazočnosti djeteta, maloljetne osobe ili osobe s

invaliditetom počini nasilje u obitelji kaznit će se za prekršaj novčanom kaznom u iznosu od najmanje 6.000,00 kuna ili kaznom zatvora u trajanju od najmanje 30 dana.

(5) Punoljetni član obitelji koji ponovi nasilje u obitelji iz stavka 4. ovoga članka kaznit će se za prekršaj novčanom kaznom u iznosu od najmanje 7.000,00 kuna ili kaznom zatvora u trajanju od najmanje 45 dana.

(6) Ako je nasilje iz stavka 5. ovoga članka počinjeno na štetu djeteta, maloljetne osobe ili osobe s invaliditetom, počinitelj će se kazniti za prekršaj novčanom kaznom u iznosu od najmanje 7.000,00 kuna ili kaznom zatvora u trajanju od najmanje 45 dana.

(7) Punoljetni član obitelji koji ponovi nasilje u obitelji iz stavka 6. ovoga članka kaznit će se za prekršaj novčanom kaznom u iznosu od najmanje 15.000,00 kuna ili kaznom zatvora u trajanju od najmanje 60 dana.

Članak 21.

Novčanom kaznom u iznosu od najmanje 3.000,00 kuna kaznit će se osobe iz članka 8. ovoga Zakona koje ne prijave policiji ili državnom odvjetništvu počinjenje nasilja u obitelji iz članka 4. ovoga Zakona za koje su saznale obavljajući svoju djelatnost.

Odgovornost za nepostupanje po zaštitnim mjerama

Članak 22.

(1) Počinitelj nasilja u obitelji dužan je postupati u skladu s primijenjenom zaštitnom mjerom.

(2) Počinitelj koji ne postupa prema primijenjenoj zaštitnoj mjeri kaznit će se za prekršaj novčanom kaznom u iznosu od najmanje 3.000,00 kuna ili kaznom zatvora od najmanje 10 dana.

(3) Osobe iz članka 8. ovoga Zakona koje u djelokrugu svoje djelatnosti saznaju da počinitelj nasilja ne postupa u skladu s primijenjenom zaštitnom mjerom, dužne su o tome obavijestiti nadležno tijelo koje će prekršajnom sudu podnijeti optužni prijedlog.

Članak 23.

(1) Ministar nadležan za poslove obitelji osnovat će Stručno povjerenstvo za praćenje i unapređivanje rada tijela kaznenog i prekršajnog postupka te izvršenja sankcija vezanih za zaštitu od nasilja u obitelji i donijeti Poslovnik o njegovu radu.

(2) Članovi Stručnog povjerenstva imenuju se iz reda sudaca, državnih odvjetnika, odvjetnika, državnih službenika ministarstva nadležnog za unutarnje poslove specijaliziranih za područje kriminaliteta nasilja u obitelji, državnih službenika ministarstva nadležnog za poslove pravosuđa, ministarstva nadležnog za poslove zdravstva i socijalne skrbi i ministarstva nadležnog za poslove obitelji.

(3) Stručno povjerenstvo, u okviru svog djelokruga, ima ovlasti podnositi ministrima nadležnim za poslove pravosuđa, unutarnjih poslova, socijalne skrbi,

zdravstva i obitelji prijedloge i mišljenja u vezi s primjenom ovoga Zakona i drugih zakona kojima se štite žrtve nasilja u obitelji.

III. PRIKUPLJANJE, OBRADA I POHRANA STATISTIČKIH PODATAKA

Članak 24.

(1) Ministarstvo nadležno za poslove obitelji ovlašteno je za prikupljanje, obradu i pohranu statističkih podataka iz područja primjene ovoga Zakona.

(2) Sud, općinsko državno odvjetništvo, policija i druga tijela ovlaštena za postupanje prema ovom Zakonu dužna su voditi evidenciju o poduzetim radnjama prema ovom Zakonu te u obvezi dostavljati ministarstvu nadležnom za poslove obitelji polugodišnja i godišnja izvješća o broju pokrenutih ili okončanih postupaka ili poduzetih drugih mjera prema ovom Zakonu.

(3) Ministar nadležan za poslove obitelji propisat će pravilnikom sadržaj obvezne evidencije i izvješća iz stavka 2. ovoga članka te način prikupljanja, obrade i pohrane statističkih podataka.

(4) Odgovorna osoba tijela iz stavka 2. ovoga članka, odnosno drugoga nadležnog tijela za provedbu ovoga Zakona, koja ministarstvu nadležnom za poslove obitelji uskrati dostavu statističkih podataka propisanih pravilnikom iz stavka 3. ovoga članka kaznit će se za prekršaj novčanom kaznom u iznosu od 1.000,00 kuna.

IV. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 25.

(1) Ministar nadležan za poslove zdravstva donijet će propis o provedbi zaštitne mjere iz članka 16. ovoga Zakona u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

(2) Ministar nadležan za poslove obitelji osnovat će Stručno povjerenstvo iz članka 23. ovoga Zakona te donijeti Poslovnik o njegovu radu u roku od 6 mjeseci od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

(3) Stručno povjerenstvo osnovano na temelju odredbe članka 22. Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji (»Narodne novine« br. 116/03.) obavljat će poslove za koje je imenovano do imenovanja novog sastava sukladno odredbi stavka 2. ovoga članka.

(4) Ministar nadležan za poslove obitelji donijet će pravilnik iz članka 24. stavka 3. ovoga Zakona u roku od 6 mjeseci od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

Članak 26.

(1) Ministri nadležni za poslove socijalne skrbi i unutarnje poslove donijet će provedbene propise iz članka 12. stavka 3., članka 13. stavka 4., članka 14. stavka 3. i članka 15. stavka 4. u roku od 6 mjeseci od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

(2) Do donošenja provedbenih propisa iz stavka 1. ovoga članka na snazi ostaju provedbeni propisi doneseni na osnovi Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji (»Narodne novine«, br. 116/03.):

- Pravilnik o načinu i mjestu provođenja psihosocijalnog tretmana počinitelja nasilja u obitelji (»Narodne novine«, br. 29/05. i 78/06.) i
- Pravilnik o načinu provedbe zaštitnih mjera koje su Zakonom o zaštiti od nasilja u obitelji stavljene u nadležnost policije (»Narodne novine«, br. 27/04.).

Članak 27.

Prekršajni postupci pokrenuti prije stupanja na snagu ovoga Zakona nastavit će se i pravomoćno dovršiti prema odredbama Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji (»Narodne novine«, br. 116/03.).

Članak 28.

Stupanjem na snagu ovoga Zakona prestaje važiti Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji (»Narodne novine«, br. 116/03.).

Članak 29.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u »Narodnim novinama«.

Klasa: 551-01/09-01/02
Zagreb, 30. listopada 2009.

HRVATSKI SABOR

Predsjednik
Hrvatskoga sabora
Luka Bebić, v. r.